
Aika 24.09.2025, klo 17:00

Paikka Tuusulan pääkirjasto, Autoasemankatu 2, kokoustila Einari

Käsiteltävät asiat

- § 48 Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen**
- § 49 Kokouksen työjärjestyksen hyväksyminen ja pöytäkirjan tarkastajien valinta**
- § 50 Talousarvioesityksen hyväksyminen vuodelle 2026, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta**
- § 51 Toimielimen alaisten viranhaltijoiden päätösten laillisuusvalvonta**
- § 52 Ilmoitusasiat**
- § 53 Muut asiat**

Osallistujat

Markus Meckelborg, puheenjohtaja
Jukka Ahlgren, 1. varapuheenjohtaja
Oscar Lindvall, sihteeri
Tuukka Eronen
Kati Jaakonen
Pasi Järvinen
Lotta Ketvel
Elina Laine
Carolina Nyman
Saku Ruutikainen
Raija Tuikkala
Laura Vaarnas
Jari Anttalainen, apulaispormestari
Heli Hakulinen, vt. kehittämispäällikkö
Mikael Honkanen, nuorisovaltuuston edustaja
Risto Kanerva, vapaa-aikapalveluiden päällikkö
Ulla Kinnunen, kulttuuri- ja museotoimenjohtaja
Daniel Kiviniemi
Marianne Liimatainen, sivistysjohtaja
Katja Lilas
Arto Lindberg, apulaispormestari
Janne Mellin, pormestari
Karita Mäensivu
Annaliisa Oksanen, kansliapäällikkö
Katri Rahkola, kirjastotoimenjohtaja
Anne Saksa, talouspäällikkö

§ 48

Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Hallintosäännön 120 §:n mukaan avattuaan kokouksen, puheenjohtaja toteaa läsnä olevat sekä onko kokous laillisesti koolle kutsuttu ja päätösvaltainen. Kuntalain 103 §:n mukaan muu toimielin kuin valtuusto on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä.

Hallintosäännön 112 §:n mukaan kokouskutsun antaa puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat. Jos asia käsitellään sähköisessä päätöksentekomenettelyssä, tulee kutsussa ilmaista, mihin mennessä asia on käsiteltävä sähköisesti.

Hallintosäännön 112 §:n mukaan kokouskutsu lähetetään jäsenille ja muille, joilla on läsnäolo-oikeus tai -velvollisuus, toimielimen päättämällä tavalla.

Ehdotus

Esittelijä: Marianne Liimatainen, sivistysjohtaja

Puheenjohtaja päättää todeta kokouksen läsnäolijat sekä kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

§ 49

Kokouksen työjärjestyksen hyväksyminen ja pöytäkirjan tarkastajien valinta

Hallintosäännön 122 §:n mukaan asiat käsitellään esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei toimita toisin päätä.

Hallintosäännön 123 §:n mukaan toimita voi esittelijän ehdotuksesta tai jäsenen ehdotuksesta, jota on kannatettu, ottaa enemmistö päätöksellä käsiteltäväksi asian, jota ei ole mainittu kokouskutsussa.

Hallintosäännön 132 § mukaan pöytäkirja tarkastetaan toimitimen päättämällä tavalla.

Läsnäolo- ja puheoikeus kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan kokouksissa

Hallintosäännön 117 §:n mukaan toimitimen jäsenten ja esittelijän lisäksi toimitimen kokouksessa on läsnäolo- ja puheoikeus pormestarilla, apulaispormestareilla ja kansliapäälliköllä muiden toimitinten kokouksessa, ei kuitenkaan tarkastuslautakunnan eikä valtuuston tilapäisen valiokunnan kokouksessa eikä vaalilaissa säädettyjen vaalitoimitinten kokouksissa.

Hallintosäännön 117 §:n mukaan toimita päättää muiden henkilöiden läsnäolo- ja puheoikeudesta.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on kokouksessaan 26.8.2025 §39 päättänyt myöntää läsnäolo- ja puheoikeuden toimikaudekseen 2025-2029 kokouksiin vapaa-aikapalveluiden päällikölle, kulttuuri- ja museotoimenjohtajalle, kehittämispäällikölle, talouspäällikölle ja pöytäkirjanpitäjänä toimiva hallintoasiantuntijalle. Lisäksi kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on samassa asiassa päättänyt, että nuorisovaltuuston edustajilla (2) on kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan kokouksissa läsnäolo- ja puheoikeus, nuorisovaltuuston edustajilla ei kuitenkaan ole läsnäolo-oikeutta lautakuntien erikseen rajaamissa asioissa. Lisäksi kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on myöntänyt toimikaudekseen läsnäolo- ja puheoikeuden tarkastuslautakunnan edustajalle (yksi edustaja).

Ehdotus

Esittelijä: Marianne Liimatainen, sivistysjohtaja

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päättää

- hyväksyä kokouksen työjärjestyksen;
- valita kaksi pöytäkirjan tarkastajaa; Pasi Järvinen ja Elina Laine
- myöntää mahdolliset läsnäolo- ja puheoikeudet kokoukseen

Kunnanhallitus, § 327, 23.06.2025

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, § 50, 24.09.2025

§ 50

Talousarvioesityksen hyväksyminen vuodelle 2026, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

TUUDno-2025-777

Kunnanhallitus, 23.06.2025, § 327

Valmistelijat / lisätiedot:

Kari Ora, talousjohtaja, kari.ora@tuusula.fi

Liitteet

1 Kehyslaskelma TA 2026, khall 23.6.2025

2 TAE 2026 skenaariot khall 23.6.2025

3 Talousarvion laadintaohje 2026, khall 23.6.2025

Perustelut

Toimintaympäristö - yleinen talouskehitys, epävarmuus ja kuntatalouden kehitysnäkymät

Maailmantalouden epävarmuus on kasvanut alkuvuonna selvästi kauppapoliittisten jännitteiden kiristyttyä. Valtiovarainministeriön laatiman kevään talousennusteen, oletus on, että Yhdysvaltojen asettamat tullit ovat voimassa ainoastaan lyhyen aikaa. Suomen talous kääntyi viime vuoden aikana taantuman pohjalta kasvuun, vaikka vuositasolla bruttokansantuote (BKT) oli vielä 0,1 prosenttia edellisvuotta pienempi.

Vuoden 2025 alun tietojen perusteella talouskasvun piristyminen on jatkunut. Talouden kasvua varjostavat kuitenkin Yhdysvaltojen asettamat tullit, muiden asettamat vastatullit sekä ylipäättään kauppa- ja geopolitiikan tuoma epävarmuus. Valtiovarainministeriön arvion mukaan on oletettu, että tullien kesto on lyhytaikainen. Suomen talouskasvu (BKT) olisi siten 1,3 % vuonna 2025 ja jäljempinä vuosina 2026-2029 kasvuarvio on 1,5 %:n tuntumassa.

Työttömyys oli Suomessa huhtikuussa 11,5 % ollen 1,2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuoden 2024 vastaavana ajankohtana. Tuusulassa työttömyys oli huhtikuussa 8,8 %, joka oli 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin 2024. Uudenmaan vastaavat luvut olivat huhtikuun 11,8, % ja viime vuosi 10,2 %, muutos on 1,6 prosenttiyksikköä.

Inflaatio ja korot

Inflaation vuosimuutos oli toukokuussa Tilastokeskuksen mukaan 0,5 % ja inflaatio 2,0 %. Euroalueen Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi (YKHI) vuosimuutos oli 1,9 % toukokuussa ja YKHI inflaatio oli 2,0 %. Inflaatio oli toukokuussa EKP:n korkopolitiikan ansiosta alle EKP:n asettaman 2 % tavoitetilan. Pitkät korot ovat korkealla tasolla, 10 vuoden korko on VM kesän 2025 taloudellisen katsauksen mukaan 2,9 vuonna 2025 ja 2,8 vuonna 2026.

Maailmantalouden ja geopolitiittisten tilanteiden vaikutukset heijastuvat myös Suomen julkisen talouden tilaan. Valtiontalouden velkaantumiskehityksellä ja kevään 2025

kehysriihen toimilla on vaikutuksia kuntien valtionosuusrahoitukseen sekä verotuloihin. VM on viestinyt, että valtio kompensoi kunnille verotulomenetykset. Vaikutukset tarkentuvat, kun laskelmia päivitetään kuluvaan vuoden aikana.

Kuntatalousohjelma

Kuntatalousohjelmassa arvioidaan kuntatalouden tilaa sekä kuntien mahdollisuutta selvitä peruspalvelujen järjestämisestä talousarvioesityksen ja julkisen talouden suunnitelman mukaisilla toimenpiteillä. VM:n huhtikuussa julkaiseman vuosien 2026-2029 kuntatalousohjelman mukaan kuntataloudessa eli kunnissa ja kuntayhtymissä siirryttiin vuonna 2024 uuteen normaaliin 2020-luvun alun poikkeuksellisten vuosien jälkeen.

Vuosina 2020–2023 kuntataloutta vahvistivat kertaluonteisina tekijöinä koronatuett, omaisuuden myynnit sekä sote-uudistukseen liittyvä ns. verohäntä. Vuoden 2024 kuntatalouden tilanne heikkeni ennakoidusti erityisesti sote-uudistukseen liittyvien kertaluonteisten erien poistuttua. Tämä näkyi pääosin verotulojen ja osin valtionosuuksien vähenemisenä.

TE-palveluiden järjestämisvastuu siirtyi vuoden 2025 alusta kunnille ja kuntien rahoitusvastuu työttömyysetuuksista laajeni. Toimintamenoja kasvattaa kunta-alan ansiokehitys, jonka oletetaan olevan vuosina 2025–2027 yleisten työmarkkinoiden ansiokehitystä ripeämpää kunta-alalle aiemmin sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi. Kuntatalouden tulot eivät riitä kuntatalouden kasvaviin menopaineisiin.

Kuntatalouden tulokehitys on kuluvaan vuonna vaimeaa. Valtionosuudet kasvavat TE-palvelu-uudistuksen vuoksi. Samanaikaisesti tehdään kuitenkin leikkauksia valtionosuuksiin mm. sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien, hallituksen päättämän valtionosuuksiin kohdentaman yhden prosenttiyksikön indeksijarrun ja muiden säästötoimenpiteiden vuoksi.

Kuntatalouden toimintamenot kasvavat VM painelaskelmassa vuosina 2026–2029 pääasiassa hintojen kasvun vuoksi. Kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksi on vuosina 2026–2029 keskimäärin 3,3 prosenttia vuodessa. Henkilöstövaltaisena alana kunta-alan sopimusratkaisulla on suuri merkitys kunta-alan kustannuskehitykseen.

Kuntien investointinäkymissä on merkittäviä eroja. Kasvukeskusten investointipaineet pitävät koko kuntatalouden investoinnit korkealla tasolla. Kuntien investoinnit kohdistuvat valtaosin rakennuksiin, teihin sekä muuhun perusinfrastruktuuriin. Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta kääntyi negatiiviseksi ja heijastui lainakannan kasvuun.

Kuntien talouspaineita lisäävät mm. palkkojen nousu, palveluverkon sopeutusaineet, kasvaneet rahoitusvastuut työttömyydenhoidossa, kasvukeskusten investointipaineet sekä sote-kiinteistöjen lain mukaisen vuokra-ajan päätyminen. Kuntatalouden vuosikate heikkenee ja VM painelaskelman perusteella vuosikatteet eivät riitä kehysvuosina nettoinvestointeihin. Tulojen ja menojen merkittävä epätasapaino edellyttää kuntataloudessa pitkäjänteistä päätöksentekoa ja yhä jatkuvia talouden tasapainottamistoimia tulevina vuosina.

VM:n kuntatalouden kehitysarvion pohjalla olevaan kokonaistaloudelliseen ennusteeseen liittyy paljon riskejä. Yhdysvaltojen kauppapolitiikka, sen mahdollinen

eskaloituminen kauppasodaksi, muodostaa merkittävän negatiivisen riskin ennusteelle, erityisesti tänä ja ensi vuonna. EU-maiden investointipaketit ovat puolestaan positiivinen riski ennusteelle. Suhdanteiden vaikutus välittyy verotulojen ja työttömyyskehityksen kautta kuntatalouteen.

Kuntatalousohjelmassa on arvioitu myös kuntien laskennallista veronkorotuspainetta vuosille 2025-2029. Tuusulan kunta kuuluu 40 001-100 000 asukkaan kokoluokan kuntaan. Tarkastelu antaa tietoa kuntien talouden kehityksen suunnasta.

Veronkorotusprosentin (% yksikköä) korotuspaine viidelle vuodelle on seuraava:

2025	2026	2027	2028	2029
0,8	0,7	0,7	0,3	0,2

Koko maan tasolla tarkasteltuna laskennallinen paine veroprocentin korotukseen kasvaa selvästi tarkastelukauden aikana. Kuntakokoryhmien välillä ja ryhmien sisällä on kuitenkin suuria eroja.

Talouden epävarmuustekijöitä on edelleen paljon ja niiden ennakointi on haastavaa Suomen talouden näkökulmasta. Valtiontalouteen kohdistuvat vaikutukset heijastuvat myös kuntatalouteen.

Vuoden 2025 ennuste

Tuusulan vuoden 2025 käyttötalouden toimintakatteen toteutumaennuste on toukokuussa 1,4 miljoonaa euroa muutettua talousarviota heikompi. Verotuloja on ennakoitu kertyvän 111,8 miljoonaa euroa. Arvio perustuu kunnan verotulojen Kuntaliiton toukokuussa laatimaan veroennustetta parempaan verotuloennusteeseen. Ennusteen pohjalla on oletus Kuntaliiton ennustetta parempi verokertymä aikaisempien vuosien tapaan. Verotuloja toteutuu ennusteen mukaan kuitenkin 2,0 milj. euroa talousarviota vähemmän. Valtionosuuksien toteuma-arvio on 31,6 milj. euroa. Vuosikate on ennusteen mukaan 20,5 milj. euroa.

Kunnan tilinpäätöksen toimintakate-ennuste on 0,9 miljoonaa euroa muutettua talousarviota heikompi. Verotuloennuste on 2,0 milj. euroa talousarviota heikompi. Kuntaliiton julkaisema vuoden toinen veroennuste on 109,0 miljoonaa euroa, joka on muutettua talousarviota heikompi. Kuntaliiton ennusteen mukaan verotulot jäisivät -4,8 miljoonaa euroa talousarviota pienemmiksi. Valtionosuudet toteutuvat 0,6 miljoonaa euroa muutettua talousarviota parempana. Vuosikate on noin 0,9 miljoonaa euroa muutettua talousarviota heikompi.

Tilikauden ennuste on emokunnan osalta 3,3 milj. euroa alijäämäinen. Vesihuoltoliikelaitoksen tilikauden ennuste on 0,5 milj. euroa ylijäämäinen. Kunnan tulosenuste on 2,9 milj. euroa alijäämäinen.

Investointien nettomenojen ennakoidaan ylittävän talousarvion 3,7 miljoonaa euroa.

Kunnan muutetun talousarvion lainamäärä on 299,6 miljoonaa euroa. Lainamäärän arvioidaan olevan vuoden lopussa 307,0 miljoonaa euroa.

Vuoden 2026 talousarvion kehys ja erilliserät

Kunnan taseeseen on kertynyt kumulatiivista ylijäämää 63,6 miljoonaa euroa. Kunnan strategian mukaisesti kasvua ja elinvoimaa edistäviin toimiin tulisi panostaa. Tämä edellyttää valintoja kunnan kehittymisen ja tulevaisuuden näkökulmasta, jostakin on myös luovuttava.

Talousarvion laatimisohteessa annetaan talousarvioehdotuksen laatimista, sisältöä ja rakennetta koskevat ohjeet sekä määrärahakehitys valmistelun ohjeeksi. Vuoden 2026 talousarviokehityksen tulo- ja menoarviot pohjautuvat 2025 talousarvioon, Kuntaliiton vero- ja valtionosuusennusteisiin, toukokuun 2025 talouden toteumaan ja tilinpäätösennusteeseen, toimialueiden arvioimiin tulo- ja menolisäyksiin sekä tuottavuus- ja säästötoimiin vuodelle 2026.

Kunnan talousarvion 2026 ja taloussuunnitelmakauden tavoitetila on se, että käyttötalouden toimintamenokehitys on maltillinen ja se olisi enintään keskimäärin 1,5 % - 2 % vuodessa taloussuunnitelmakaudella. On tehtävä toiminnan järjestämiseen ja tuottamiseen liittyviä ratkaisuja, joilla kustannuskehitystä hillitään. On arvioitava ja päätettävä tuotetaanko itse, ostetaanko ulkoa vai yhtiöitetäänkö. Toimialojen on arvioitava myös sitä, mistä ei lakisääteisestä ja ei strategisesta toiminnasta tai omaisuudesta, muun muassa kiinteistöt, luovutaan. Nämä ratkaisut tulee tehdä etupainotteisesti, jolla varaudutaan taloussuunnitelmakauden epävarmuuksiin ja rahoituspaineiden kasvuun.

Kehys

Tuusulan menokehitys on ollut huomattavan korkea viime vuosina, ollen keskimäärin 3,9 % vuodessa. Toimintamenojen muutoksen taso on ollut korkeampi kuin peruspalvelujen hintaindeksi 3,4 %. Kunnan peruspalvelujen hintaindeksi antaa suuntaa kunnan toimintamenoista eli palvelukustannusten kehityksestä. Vuosina 2026-2029 indeksimuutos on keskimäärin 3,3 % vuodessa. Kunnan on pyrittävä tätä alempaan kehityksen tasoon, jolloin toimintamenojen muutos olisi enintään 1,5 % - 2,0 %.

Vuoden 2026 kehys on laadittu suhteessa vuoden 2025 talousarvioon. Kehyksen pohjana on toimialueiden ennakoimat tulo- ja menolisäykset, joihin nähden kehys sisältää 2,0 miljoonan euron tuottavuustavoitteen. Vuoden 2026 talousarviokehityksen menokasvu on valmistelun tässä vaiheessa 2,7 %, joka on tavoitetilaa korkeampi. Palkankorotusten vaikutus on arvioitu 3,0 %:n mukaan. Henkilösivukulujen osuus valmistelussa on huomioitu vuoden 2025 tasolla eli 20,97 %. Tieto tarkentuu kuluvan vuoden lopulla.

Toimintatulot ja toimintamenot

Vuoden 2026 talousarviokehityksen pohjana ovat kunnan toimialueiden ennakoimat tulo- ja menolisäykset sekä kehysneuvotteluiden tuottavuuden parantavat toimet. Menolisäykset ovat pienemmät kuin toimialojen esittämät menoarviot, kehysneuvotteluvaiheen esityksiin on suhtauduttu kriittisesti. Toimialueiden tulee pitäytyä asetetussa tuottavuustavoitteessa, jota tarkastellaan myös kuntatasoisena tavoitteena. Toimialueiden tulee tehdä yhteistyötä, jotta tavoitteeseen päästään. Tavoitteena on pitää vuoden 2026 alijäämä mahdollisimman maltillisena.

Käyttöomaisuuden myyntivoittojen arvioidaan laskevan kuluvasta vuodesta -0,7 miljoonaa euroa ja asettuvan 11,5 miljoonaan euroon. Ostanmisen sijaan tontinvuokraus lisääntyy. Maankäyttösopimuskorvausten arvioidaan olevan +0,5 miljoonaa euroa kuluvan vuoden talousarvioon nähden. Toimintatuloihin ei kohdistu muita merkittäviä muutoksia.

Ulkoisten toimintamenojen lisäys kuntatoimialan osalta on 4,2 miljoonaa euroa (2,6%) sekä kunta ja vesihuoltoliikelaitos yhteensä on talousarviokehityksessä 4,4 miljoonaa euroa (2,7 %) talousarvioon 2025 nähden. Vuoden 2026 toimintamenojen merkittävien

kasvuun vaikuttava tekijä on henkilöstökustannukset. Henkilöstökulujen kasvuun vaikuttavat kunta-alan palkankorotukset. Särään muuttokustannukset ovat 0,8 miljoonaa euroa.

Toimialueiden sitovuustaso valtuustoon nähden on toimintakate. Toimintakate on esityksessä peruskunnan osalta 125,8 miljoonaa euroa ja toimintakate heikkeneen 4,1 %. Kunta ja vesihuoltoliikelaitos yhteensä toimintakate on 122,7 miljoonaa euroa, toimintakate heikkenee edellisvuodesta 4,4 %. Toimialueille kohdistuva talouskehyslaskelmien mukaiset toimintameno- ja tulotavoitteet sekä toimintakate vuodelle 2026 on esitetty liitteenä olevassa TA 2026 talousarviokehyslaskelmassa.

Vesihuoltoliikelaitos noudattaa talousarviovalmistelussaan kunnan taloudenpidon ohjeita ja periaatteita. Kunnan talouden suunnittelussa vesihuollon toimintakatteen kasvu on 0,2 miljoonaa euroa vuonna 2026.

Erilliserät

Kehyksestä erikseen tarkasteltujen erien vaikutuksia ovat toimialueiden tuottavuustavoitteen lisäksi talousarvioon sisältyvät työllisyysalueen esittämä määrärahalisäys 479 000 euroa, jolla katetaan työllisyysalueen henkilöstökuluja: 3,2 % palkankorotus, palkkatason korjaaminen työllisyysasiantuntijoille sekä 5 henkilötyövuoden lisäystä. Tämän lisäksi talousarvioon sisältyy Keudan järjestämä Taitaja 2026 tapahtuma, johon Tuusulan kunta on sitoutunut kunnanhallituksen joulukuun 2024 päätöksellä. Arvio tapahtuman kustannuksista oli tuolloin 368 000 euroa, kustannukset tarkentuvat valmistelun edetessä. Erilliserät huomioituna kehyksen menojen muutos on 2,7 %, muutos ilman erilliseriä on 2,1 %.

Verotulot ja valtionosuudet

Verotulot ja valtionosuudet on arvioitu Kuntaliiton viimeisimmän ennusteen 05/2025. Kuntaliiton seuraavat veroennusteet julkaistaan elo-syyskuussa. Valtionosuudet on arvioitu kesäkuun ennakkollisen laskelman mukaisesti. Kunnan vuoden 2026 kehyslaskelman perustana ovat nykyinen kunnallisverotuloprosentti 7,10 % sekä nykyiset kiinteistöveroprosentit. Seuraavassa taulukossa on esitetty kiinteistöveroprosenttien lain sallima vaihteluväli ja Tuusulan veroprosentit vuonna 2024 ja 2025.

Verolaji	Lain sallima vaihteluväli	Tuusulan nykyinen vero-%
Yleinen kiinteistövero	0,93 - 2,00	1,15
Maapohjan yleinen kiinteistövero	1,30 - 2,00	1,30
Vakituinen asuinrakennus	0,41 - 1,00	0,48
Muu asuinrakennus	0,93 - 2,00	1,35
Rakentamaton rakennuspaikka	2,00 - 6,00	6,00
Yleishyödyllinen yhteisö	0,00 - 2,00	0,65

Rahoitus ja investoinnit

Seuraavan viiden vuoden aikana 2026-2030 kunnan lainoja on uusittava 65 miljoonan euron edestä. Tämän lisäksi otetaan uutta lainaa 66,5 miljoonaa euroa mittavien investointien toteuttamiseksi. Tuusulan kunnan rahoituksen kustannukset kasvavat jo nykyisellä lainamäärällä, kun aiemmat matalan koron lainat on jälleen rahoitettava.

Valmistelussa huomioidut korkomenot ovat 5,0 miljoonaa euroa vuonna 2026. Rahoitusmarkkinoiden korkotaso on tällä hetkellä noin 2 %:n tuntumassa ja markkinoilla ennakoitaan, että keskuspankki ei enää laske ohjauskorkoa. Talouden kääntyessä kasvu-uralle myös korkotaso lähtee nousuun.

Investointien tarpeellisuus on tarkasteltava ja arvioitava kriittisesti. Priorisointi ja aikataulutus tehdään suhteessa Tuusulan kunnan strategiaan ja kasvunäkymiin. Kunnan kokonaisinvestoinnit on mitoitettava taloussuunnitelmavuosille 2026-2030 ja 10 vuoden investointisuunnitelmaan rahoituksellisesti kestävälle tasolle toiminnan ja investointien rahavirran sekä lainakannan kasvun näkökulmasta. Talousarviovuoden käyttöomaisuuden bruttoinvestointien määräksi vuonna 2026 arvioidaan tässä vaiheessa 47,6 miljoonaa euroa, josta rakennusten osuus on 17,8 miljoonaa euroa, infrainvestoinnit 17,4 miljoonaa euroa ja vesihuollon infra 6,5 miljoonaa euroa.

Hankinnoista on laadittava hankintasuunnitelma, Hankinnoilla tavoitellaan taloudellisia hyötyjä ja kustannussäästöjä, markkinoita tulee hyödyntää tehokkaasti sekä toimittajahallintaan ja -toimittajajohtamiseen panostaa..

Syksyn aikana päivitetään taloussuunnitelmavuosien 2026-2023 kuntatasoiset tulos- ja rahoituslaskelmat. Lisäksi päivitetään kasvuna ja talouden hallintaohjelman laskelmat vuosille 2026-2025. Kasvun ja talouden hallintaohjelman työkalun päivitys on prosessissa kesän 2025 aikana.

Skenaariot

Tuusulan kunnan viime vuosien tilinpäätökset ovat olleet ylijäämäisiä. Tuleviin vuosiin liittyy kuitenkin erittäin kovia talouteen kohdistuvia muutoksia ja epävarmuuksia. Taloussuunnitelmakauden vuosiin kohdistuvia vaikutuksia ei ole pystytty tässä vaiheessa valmistelua huomioimaan valtakunnan tason, VM:n laskelmien puuttuessa sekä muutosten aikatauluista johtuen. Muutokset koskevat erityisesti rahoitukseen liittyviä kysymyksiä, kuten 18-24-vuotiaiden alle 25-vuotiaiden perustoimeentulon rahoitus ja isona kysymyksenä tietysti myös sote-muutoksen jälkivaikutukset sekä valtionosuusuudistus. Tämän lisäksi Hankintalain Inhouse lainsäädäntömuutos koskien 10 %:n omistusosuutta aiheuttanee merkittäviä muutuskustannuksia koskien kilpailuttamista ja mahdollisia yhtiöjärjestelyjä vuosina 2026-2028. Tämän lisäksi julkisten hankintojen tietovarantohanke toteutuessaan edellyttää muutoksia myös tietojärjestelmissä. Molempien lakien on suunniteltu tulevan voimaan vuonna 2026.

Kunnan näkökulmasta on laadittu edellä esiin tuodut rajoitukset huomioon ottaen perusskenaario ja skenaariot 1-5. Kaikkien skenaarioiden lopputulema on, että kunnan tulos on alijäämäinen. Skenaarioiden keskeiset sisältöerot ovat tiivistetysti seuraavat:

Skenaari o	Huomio
perusske naario	Tulos 4,5 miljoonaa euroa alijäämäinen. Toimialueiden kehysneuvotteluiden 2,0 miljoonan euron tuottavuustavoite, Taitaja tapahtuma 0,368 miljoonaa euroa, työllisyysalueen kuntaosuuden lisäys 0,479 miljoonaa euroa sekä Särmän muuttokustannukset 0,78 miljoonaa euroa. Lainamäärä on vuoden lopussa 326,6 miljoonaa euroa.
Skenaari	Tulos 3,2 miljoonaa euroa alijäämäinen. Perusskenaario + käytöstä poistuvat koulukiinteistöt 0,9 miljoonaa euron

o 1	säästö (Vanhakylä, Ruotsinkylä, Nahkela ja Tuomala). Lainamäärä on vuoden lopussa 325,6 miljoonaa euroa.
skenaari o 2	Tulos 4,1 miljoonaa euroa alijäämäinen. Perusskenaario + kiinteistöveron nosto 0,15 %-prosenttiyksikköä, vaikutus on 0,4 miljoonaa euroa. Lainamäärä on vuoden lopussa 326,6 miljoonaa euroa.
skenaari o 3	Tulos 7,4 miljoonaa euroa alijäämäinen. Perusskenaario + verotuottojen vähennys, kunnallisverotuotot -2 % sekä yhteisöverotuotot -15 %, yhteisvaikutus on 2,9 miljoonaa euroa. Lainamäärä on vuoden lopussa 329,6 miljoonaa euroa.
skenaari o 4	Tulos 7,1 miljoonaa euroa alijäämäinen. Perusskenaario + Rykmentinportti 1 puhdistuskulut, vaikutus 2,5 miljoonaa euroa. Lainamäärä on vuoden lopussa 329,6 miljoonaa euroa.
skenaari o 5	Tulos 11,0 miljoonaa euroa alijäämäinen. Perusskenaario + skenaariot 3 ja 4 sekä tuottavuustavoite jää 1 miljoonaan euroon. Lainamäärä on vuoden lopussa 333,1 miljoonaa euroa.

Yhteenveto ja aikataulu

Kaikissa skenaarioissa kunta tekee merkittävästi alijäämäisen tuloksen vuonna 2026 eikä pysty riittävästi varautumaan tuleviin talouspaineisiin ja talouden epävarmuuksiin.

Skenaariot, tulos- ja rahoituslaskelmat on esitetty liitteessä: Talousarviokehys 2026 skenaariot. Lainojen korot on laskettu 2,75 % korkotasolla. Kunnallisverotulojen oletama on Kuntaliiton ennusteen mukainen, jossa asukasmäärän oletetaan kasvavan vuoden 2026 loppuun mennessä 43 449:ään. Kuntaliiton väestökasvun oletama on optimistinen. Tästä syystä kunnallisverotulojen ennustetta on tarkennettava elokuussa pohjautuen Tuusulan omaan uusimpaan väestöennusteeseen, jossa on huomioitu varovaisempi kasvumalli asukasmäärän kehityksestä.

Talousarviokehys perusskenaario on laadittu vuodelle 2026 ja talousarvion 2026 valmistelu etenee perusskenaarion mukaisesti. Liite Talousarvion 2026 kehys.

Aikataulu

Vuosien 2026-2030 talousarvion ja -suunnitelman valmistelun aikataulun pääkohdat:

Kuukausi	Ajankohta	Prosessin vaihe
kesäkuu	23.6.	kunnanhallitus talousarviokehys
elokuu	vko 31-35	toimialat valmistelevat talousarviotaan, pormestarin ohjauskokoukset kasvun ja talouden hallintaohjelma päivitys
	vko 34-35	kunnanhallitus koulutuspäivät (talousarvio)
syyskuu	vko 36-39	talousarvion käsittely lautakunnissa (vuositavoitteisto, henkilöstösuunnitelma ja talousarvio tasapainotettuna toimialueilla kunnanhallituksen kehityksen mukaiseksi)
		maan hallituksen budjettiriihi, kuntatalousohjelman

		julkistus syksy 2025 (ajankohta avoin)
	30.9	pormestarin esitys vuoden 2026 talousarvioksi
lokakuu	1.10	pormestarin talousarvion julkistus
	2.-3.10	valtuuston talousarvioseminaari
	vko 41-42	Poliittisten puolueiden kysymykset talousarviosta kootaan keskitetysti, välitetään toimialueille vastattavaksi ja vastataan puolueille
	27.10	kunnanhallitus, talousarvio 2026 ensimmäinen käsittely
marra sku	3.11	kunnanhallitus talousarvio 2026 kokous, kunnanhallituksen TA 2026 esitys valtuustolle, veroprosentit 2026 esitys valtuustolle
	10.11	kunnanvaltuusto talousarvio 2026 kokous, veroprosentit 2026 päätökset
	17.11	veroprosenttien ilmoittaminen

Tuusulan kunnan hallintosäännön 9 luvun 44 §:n 2. momentin mukaan kunnanhallitus hyväksyy suunnittelukehykset ja antaa johtokunnalle sekä toimialueille, liikelaitokselle sekä taseyksiköille tarvittavat talousarvion laadinta- ja toimeenpano-ohjeet.

Liitteet

- Kehyslaskelma TA 2026 kh.23.6.2025
- TAE 2026 skenaariot kh 23.6.2025
- Talousarvion laadintaohje 2026 kh 23.6.2025

Ehdotus

Esittelijä: Janne Mellin, pormestari

Kunnanhallitus päättää

- että talousarviovalmistelussa edetään perusskenaarion enintään 2,7 % menokasvun mukaan;
- kehottaa toimialueita, vesihuoltoliikelaitosta ja taseyksiköitä toimintojen ja palvelujen tuottamistapojen kriittiseen läpikäyntiin valmistelussa, jotta menokasvua voidaan voimakkaammin hillitä;
- hyväksyä talousarvion laadintaohjeet;
- oikeuttaa talousjohtajan antamaan talousarviovalmistelua koskevia lisäohjeita;
- ehdottaa valtuustolle, että

VALTUUSTO päättää

- merkitä kunnanhallituksen talousarviokehyspäätöksen tiedoksi.

Kokouskäsittely

Asian käsittelyn aikana esittelijä muutti päätösehdotuksen kuulumaan seuraavasti:

"Kunnanhallitus päättää

- että toimialojen pitää valmistella yhteistyössä toimenpiteet, joilla päästään vähintään nollatulokseen;

- kehottaa toimialueita, vesihuoltoliikelaitosta ja taseyksiköitä toimintojen ja palvelujen tuottamistapojen kriittiseen läpikäyntiin valmistelussa, jotta menokasvua voidaan voimakkaammin hillitä;
- hyväksyä talousarvion laadintaohjeet;
- oikeuttaa talousjohtajan antamaan talousarviovalmistelua koskevia lisäohjeita."

Lisäksi todettiin, että talousarviokehyksen päätös tiedotetaan valtuustolle valtuuston informaatiotilaisuudessa. Kunnanhallitus hyväksyi esittelijän muutetun ehdotuksen yksimielisesti.

Talousjohtaja Ora selosti asiaa kokouksessa.

Päätös

Kunnanhallitus päätti

- että toimialojen pitää valmistella yhteistyössä toimenpiteet, joilla päästään vähintään nollatulokseen;
- kehottaa toimialueita, vesihuoltoliikelaitosta ja taseyksiköitä toimintojen ja palvelujen tuottamistapojen kriittiseen läpikäyntiin valmistelussa, jotta menokasvua voidaan voimakkaammin hillitä;
- hyväksyä talousarvion laadintaohjeet;
- oikeuttaa talousjohtajan antamaan talousarviovalmistelua koskevia lisäohjeita.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, 24.09.2025, § 50

Valmistelijat / lisätiedot:

Marianne Liimatainen, sivistysjohtaja, marianne.liimatainen@tuusula.fi
Anne Saksa, talouspäällikkö, anne.saksa@tuusula.fi
Risto Kanerva, vapaa-aikapalveluiden päällikkö, risto.kanerva@tuusula.fi
Ulla Kinnunen, kulttuuri- ja museotoimenjohtaja, ulla.kinnunen@tuusula.fi

Liitteet

- 1 Liite 1. Talousarvio 2026, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kvltk 24.9.2025
- 2 Liite 2, Sivistyksen Investoinnit 2026-2030, kvltk 24.9.2025
- 3 Liite 3, Talousarvion laadintaohje 2026, kvltk 24.9.2025
- 4 Liite 4, Kulttuuri- ja vapaa-aika, säästöt ja lisämääräraharahatarpeet, kvltk 24.9.2025
- 5 Liite 5, Tuusulan museon hinnasto 2026, kvltk 24.9.2025
- 6 Liite 6, Vapaa-aikapalvelut hinnasto 2026, kvltk 24.9.2025
- 7 Liite 7. Henkilöstösuunnitelma, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kvltk 24.9.2025

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan talousarvioesitys on laadittu kunnanhallituksen hyväksymiä laadintaohjeita noudattaen. Sivistyksen toimialueen toimintaa ja kehittämistä ohjaavat Tuusulan kuntastrategia, valtuustokaudelle asetetut tavoitteet ja toimialueella laaditut kehittämissuunnitelmat, toimialan keskeinen lainsäädäntö ja normitasoinen ohjaus (mm. nuorisolaki ja museolaki) sekä Tuusulan kunnan hyvinvointisuunnitelma. Toimialueen tavoitteet ovat alustavia.

Talousarvion laadintaohjeet ovat esityslistan liitteenä.

Sivistyksen toimialueen sitova toimintakate on 114,0 milj. euroa, kasvua 4,05 milj. euroa (3,5 %) vuoden 2025 talousarvioon verrattuna.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan alaisen toiminnan kokonaismenot 11,8 milj. euroa kasvavat 8,1 % (0,9 milj. euroa) ja tuotot 1,3 milj. euroa vähenevät 12,0 % (0,2 milj. euroa) vuoden 2025 talousarvioon verrattuna. Toimintakate 10,5 milj. euroa heikkenee vuoden 2025 toimintakatteeseen verrattuna 11,1 % (1,1 milj. euroa).

Yleinen kustannustason nousu heijastuu myös sivistystoimen kuluihin, kuten kasvaneisiin vuokratkustannuksiin ja käyttömenoihin. Palkkaneuvotteluiden tuomat palkankorotukset ja tasopalkkauudistus tuovat korotukset henkilöstökulujen määrää.

Henkilöstökulujen sopimuskorotukset ja järjestelyerien kustannusvaikutus toimialalla on yhteensä 2.575.788 euroa, joista kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan alaiseen toimintaan kohdentuu 123.425 euroa.

Kohdistamattomia säästöjä osoitettiin Sivistystoimelle asiantuntijapalveluiden ostoihin yhteensä 75.253 euroa. Koulutus- ja kulttuuripalveluiden palveluostoihin 91.021,70 euroa.

Särmän muuttokustannuksien huomioiminen tuo vuokriin lisäkustannuksena yhteensä 76.100 euroa. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan alaisen toiminnan osuus 14.609 euroa.

Kulttuuri

Kulttuurin palvelualueeseen kuuluvat kulttuuri- ja museopalvelut, kirjasto ja Tuusulan Opisto sekä taiteen perusopetus.

Hyökkälän koulun entisistä tiloista valmistuu vuonna 2026 tilat kulttuuri- ja museopalveluiden työ- ja kokoelmatilaksi aiheuttaen lisäkustannuksia kokoelmatilojen kalustehankintoihin. Särmän rakennustyöt aiheuttavat väliaikaisen väistötilan tarpeen kirjastoautolle, myös sijaiskulut on palautettu kirjastolle kustannuksiksi.

Toimintakulujen säästöjä haetaan mm. Opiston, museon ja kirjaston aineiden ja tarvikkeiden materiaaliostoista, palvelujen ostoista sekä aukioloaikojen supistuksesta. Myös opiston kurssimaksuihin esitetään korotuksia.

Kulttuurin palvelualueelle ei esitetä henkilöstömuutoksia vuonna 2026.

Kulttuurin säästöesitykset ovat 51 000 euroa ja lisämäärärahaesitykset 55 000 euroa. Muutos yhteensä 4 000 euroa. Selvitys säästö- ja lisämäärärahaesityksistä liitteessä.

Vapaa-aika

Vapaa-aikapalveluiden palvelualueeseen kuuluvat yksiköt ovat nuorisopalvelut, liikuntapaikat ja uimahalli.

Palvelualueelle esitetään henkilöstösuunnitelmassa kaksi kokoaikaista ja kaksi osa-aikaista nuorisohjaajan vakanssia Särmän nuorisotilaan ja vahvistamaan kunnan kohdennettua nuorisotyötä.

Nuorisopalveluissa tuetaan nuorten hyvinvointia ja pyritään ennaltaehkäisemään polarisaatiota. Kohdennettua nuorisotyötä vahvistetaan moniammatillisessa yhteistyössä.

Ikäihmisten toimintakykyä tuetaan liikuntapalveluissa.

Yhteistyötä vahvistetaan kaikille avoimien ja laadukkaiden ulkoilu- ja viheralueiden kehittämiseksi.

Saavutettavuutta ja turvallisuutta parannetaan palvelualueen toiminnassa.

Vapaa-aikapalvelualueen säästöesitykset ovat 90 000 euroa ja lisämäärärahaesitykset 90 000. Muutos 0 euroa. Selvitys säästö- ja lisämäärärahaesityksistä liitteenä.

Uimahallin sulkuajasta aiheutuva tuottojen väheneminen vuoden 2025 alkuperäiseen ennusteeseen verrattuna 185 000 euroa. Uimahallista arvioidaan saatavan talousarviovuonna 2026 tuloja remontin vuoksi kokonaisuudessaan 390 000 euroa.

Maksuperusteet

Maksuperusteet ja kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan alaisten tilojen taksat ja maksut ovat pykälän liitteinä. Päälliköt voivat tehdä kampanjaluonteisia muutoksia ja teknisluonteisia korjauksia voimassa oleviin hinnastoihin.

Henkilöstö

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan palvelualueille esitetään seuraavia henkilöstölisäyksiä ja vakinaistamisia:

- vapaa-aika - kaksi kokoaikaista ja kaksi osa-aikaista nuoriso-ohjaajaa, Särmän nuorisotila 1.8.2026 alkaen

Investoinnit

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan investointiesitys (sisältää koko kunnan hankkeet) on liitteenä.

Ehdotus

Esittelijä: Marianne Liimatainen, sivistysjohtaja

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päättää

- antaa lausunnon kunnanhallitukselle talousarviosta v. 2026, taloussuunnitelmasta vv. 2026–2030 sekä investointiohjelmasta vv. 2026–2030
- esittää, että perustetaan kaksi kokoaikaista ja kaksi osa-aikaista nuoriso-ohjaajan tehtäviä 1.8.2026 alkaen
- hyväksyä tiloja ja tuotteita koskevat hinnastot liitteiden ja selostuksen mukaisesti.

§ 51

Toimielimen alaisten viranhaltijoiden päätösten laillisuusvalvonta

Kuntalain 92 §:n mukaan kunnanhallitus, kunnanhallituksen puheenjohtaja, kunnanjohtaja ja hallintosäännössä määrätty kunnan viranhaltija voivat ottaa kunnanhallituksen käsiteltäväksi asian, joka on tämän lain nojalla siirretty kunnanhallituksen alaisen viranomaisen tai kunnanhallituksen jaoston toimivaltaan ja jossa asianomainen viranomainen on tehnyt päätöksen.

Hallintosäännön 34 §:n mukaan asia voidaan kuntalain 92 §:n mukaisesti ottaa lautakunnan käsiteltäväksi, jollei ole ilmoitettu asian ottamisesta kunnanhallituksen käsiteltäväksi. Asian ottamisesta lautakunnan käsiteltäväksi voi päättää lautakunnan ja sen puheenjohtajan lisäksi lautakunnan esittelijä.

Kuntalain 92 §:n 4 momentin mukaan asia on otettava ylemmän toimielimen käsiteltäväksi sen ajan kuluessa, jossa 134 §:ssä tarkoitettu oikaisuvaatimus päätöksestä on tehtävä. Ylemmän toimielimen käsiteltäväksi ei kuitenkaan saa ottaa:

- 1) lain tai asetuksen mukaisia lupa-, ilmoitus-, valvonta- tai toimitusmenettelyä koskevia asioita;
- 2) yksilöön kohdistuvia opetustoimen, terveydenhuollon tai sosiaalitoimen asioita;
- 3) kuntalain 51 §:ssä tarkoitetulle kuntien yhteiselle toimielimelle siirrettyjä asioita, jos asianomaiset kunnat niin sopivat.

Hallintosäännön 36 §:n mukaan lautakunnan tai johtokunnan alaisen viranomaisen on ilmoitettava lautakunnalle tai johtokunnalle tekemistään ottokelpoisista päätöksistä lukuun ottamatta sellaisia asioita tai asiaryhmiä, joista lautakunta tai johtokunta on ilmoittanut, ettei se käytä otto-oikeuttaan.

Viranhaltijapäätökset

1. Sivistysjohtajan päätökset

10.9.2025 § 162 Avustuspäätös, kerta-avustus, Tuusula Summer Show -koiranäyttelyn palkintokulut

10.9.2025 § 160 Avustuspäätös, kerta-avustus, EM-kilpailumatka Unkariin

2. Kulttuuri- ja museotoimenjohtajan päätökset

15.9.2025 § 4 Palvelupäällikkö valinta 3.11.2025 alkaen toistaiseksi, Tuusulan pääkirjasto

Ehdotus

Esittelijä: Marianne Liimatainen, sivistysjohtaja

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päättää

- olla ottamatta viranhaltijapäätöksissä käsiteltyjä asioita käsiteltäväksi.

§ 52

Ilmoitusasiat

TUUDno-2018-253

Viranhaltijapäätökset

1. Sivistysjohtajan päätökset

1.9.2025 § 158 Nuorisotyön päällikkö valinta 1.10.2025 alkaen toistaiseksi,
Nuorisopalvelut

28.8.2025 § 156 Avustuspäätös, kerta-avustus, Pihameiningit-tapahtuma ja
yhdistyksen 30-vuotisjuhlan kulut

28.8.2025 § 155 Avustuspäätös, kerta-avustus, Pohjolan perintö -valokuvanäyttely

Ehdotus

Esittelijä: Marianne Liimatainen, sivistysjohtaja

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päättää

- merkitä ilmoitusasiat tiedoksi.

§ 53

Muut asiat